

LA JUNTA D'ANDALUSIA ES MOU

Ciutadans amb denominació d'origen

La junta d'Andalusia vol aplicar a Catalunya la «Llei de reconeixement de les comunitats andaluses assentades fora del territori andalús». Una curiosa denominació que pot provocar la intervenció directa d'aquell govern al nostre país.

J. M. Pasqual

Fa ja tres anys que el Departament de Treball i Seguretat Social de la Junta d'Andalusia, a través de la seva Direcció General d'Emigració, té oberta una oficina de coordinació a Catalunya. El director de l'oficina és **Pablo Martínez**, a qui no molesta, ni deixa de molestar —o així ens ho ha dit—, que l'anomenin «l'ambaixador».

Des de la seva oficina de la Rambla barcelonina, l'oficina de coordinació té dues funcions bàsiques d'assistència. L'una, adreçada als emigrants andalu-

sos que volen tornar al seu país d'origen. L'altra, assistir aquelles entitats que s'han volgut adaptar a la Llei de reconeixement de les comunitats andaluses assentades fora del territori andalús. Una llei orgànica del Parlament andalús.

Martínez sempre prefereix parlar del govern des d'Andalusia i evita dir-ne Junta d'Andalusia, perquè les paraules Junta, Xunta... li sonen a autonomia de segon grau.

D'«El Sevillano» a «El Catalán»

El flux migratori andalús amb direcció a Catalunya va tenir el punt més es-

Segons Pablo Martínez (dalt, a la dreta), «la febre del retorn ja ha passat».

plendorós en les dècades dels 50 als 70. El «Sevillano» era el tren que transportava els emigrants andalusos cap a Barcelona. Tants milers, que se'n va parlar de la «novena província».

En la dècada dels 80, amb una capacitat receptora de mà d'obra inferior a la de fa uns anys, l'emigració andalusa cap a Catalunya, no tan sols es va aturar, sinó que va aparèixer «El catalán», el tren que ha transportat alguns ex-emigrants andalusos novament cap al seu país d'origen.

Segons fonts de l'oficina de coordinació, han tornat entre 110.000 i 115.000 persones, i la xifra màxima, que encara pot allargar-se quatre o cinc anys més, arribarà en definitiva als 200.000 retornats. Altres fonts asseguren que, si bé és cert que la darrera crisi econòmica va provocar el retorn d'alguns emigrants, els casos no superen uns quants centenars. I que parlar de 200.000 retornats només és l'excusa que permet a la Junta d'Andalusia continuar actuant políticament a Catalunya.

La febre del retorn ja ha passat, així ho reconeix l'oficina de Coordinació. **Pablo Martínez** només ha d'atendre

dos o tres casos diaris de persones que volen tornar. Les grans quantitats d'expedients queden lluny. Quan va plegar la SEAT, molts emigrants andalusos van preferir capitalitzar l'atur, afegir-hi els diners que poguessin tenir estalviats i els que poguessin obtenir de la venda del pis o el «terreno» i van optar per l'operació econòmicament més rendible: marxar, sense tenir en compte en alguns casos la problemàtica dels fills, ja catalans d'origen.

Els emigrants andalusos actualment amb vocació de retorn són només els afectats per situacions laborals i econòmiques adverses. Els que mantenen la inèrcia de la feina no es qüestionen ells mateixos si estan o no integrats. Els que han perdut la feina, després d'una pila d'hores cada dia sense poder fer res, comencen a pensar què fan a Catalunya. Es pregunten ¿i si me'n torno cap allà baix? Comencen a recordar la família.

La funció principal de l'Oficina de Coordinació és preparar el retorn d'aquells que decideixen tornar, però exigeix com a condició *sine qua non* que la persona que s'hi decideix no ho faci de forma indiscriminada, sinó que traslladi amb ella el propi lloc de treball, ja sigui en forma de cooperativa laboral, amb grupets mínims de cinc persones, ja sigui amb projectes individuals. El que no pot tornar-hi per crear riquesa, sempre té la possibilitat d'emprendre una altra vegada l'aventura per lliure.

La interpretació que guia la política de retorn de la Junta d'Andalusia és inequívoca, «el que retorna, amb l'experiència d'haver passat molts anys fora del seu país, educat en una altra cultura, quan arriba aquí és tot un reclusiu. De la mateixa manera que en el seu dia Catalunya es va enriquir perquè es va trobar amb una mà d'obra més o menys qualificada, sense haver-li hagut de proporcionar l'aprenentatge, avui nosaltres, en el retorn, ens trobem que podem recollir la plusvàlua que ha adquirit cada individu. Això és bo per a Andalusia».

Comunitats andaluses de fora

A Catalunya hi ha cent cinquanta

comunitats andaluses associades en forma d'entitats. Al País Valencià, setze. I cap a les Illes. Així consta en el Cens Provisional elaborat per la Conselleria de Treball i Seguretat Social de la Junta d'Andalusia.

De les 150 cases, centres o penyes —hi ha diversitat de noms—, només unes cinquanta són solvents. Algunes són simplement un pis particular. Segons **Pablo Martínez**, tantes cases són una veritable «aberració». Només una tercera part se salvarien de la *crema de Neró*.

Les entitats ubicades a Catalunya es-

DOMÈNEC UMBERT

Hi ha una població flotant que aspira a tornar al seu país d'origen.

tan associades en dues Federacions, la FECAC i l'AARCA. La Federació d'Entitats Culturals Andaluses a Catalunya diuen que és pro-convergent. De la mateixa manera que l'Agrupació d'Associacions Recreatives i Culturals Andaluses és pro-socialista. Però ningú no sap explicar-ne ben bé el perquè.

Els presidents de la FECAC i de l'AARCA són **García Prieto** i **Gregorio Cano**, respectivament. Tots dos ex-*flechas* de Falange. Les 150 entitats que agrupen tenen fixats uns 100.000 socis, però només paguen quota uns 30.000. Els altres 70.000 són jubilats, estan fent la mili o simplement estan fixats a diverses entitats i només cotitzen en una. El conjunt d'aquestes entitats rep un total anual de més de cent milions de pessetes en subvencions. De

la Generalitat, de la Junta d'Andalusia, de l'Ajuntament de Barcelona, de la Diputació de Barcelona i dels ajuntaments i les diputacions andaluses, entre altres.

El govern andalús ha fet una Llei de reconeixement de les comunitats andaluses assentades fora del territori andalús, i ha obert un Registre de Comunitats Andaluses assentades fora d'Andalusia. Les entitats que vulguin tenir dret a rebre el *Boletín Oficial de la Junta de Andalucía* —BOJA—, a participar en el Consell Mundial de Comunitats Andaluses, a rebre fons bibliogràfics lliurats per la Junta d'Andalusia i, en definitiva, a rebre les subvencions de la Junta, tenen temps fins el 31 de desembre d'enguany per modificar els seus estatuts i adaptar-los a la llei esmentada.

Segons aquesta legislació del Parlament andalús, que té la virtut de traspassar l'àmbit territorial que li és propi i que té vigència a Catalunya, al País Valencià o a qualsevol altra comunitat autònoma, s'exigeix uns mínims a les entitats. Per exemple, «tenir com a objectiu principal el manteniment dels vincles culturals i socials amb el poble andalús i la difusió de les expressions culturals andaluses en el territori on es trobin», o «la denominació de les comunitats andaluses inclourà, necessàriament, la paraula Andalusia o algun dels seus derivats, o també es podran afegir referències a alguna de les províncies o municipis andalusos, personalitats o elements culturals que tinguin una vinculació directa amb Andalusia».

En aquest context, la Pena Flamenca Recreativa y Cultural Badiense, que ara es dirà Pena Flamenca Andaluza Badiense, després d'una vida de deu anys, ha de canviar els estatuts i, en lloc d'«agrupar tots aquells que s'interessen per l'art flamenc...», passarà a «promoure i difondre el manteniment dels vincles culturals i socials amb el poble andalús...». D'altres no ho han tingut tan fàcil per modificar el nom i els estatuts. El president del Centro Cultural García Lorca es pregunta si hauran de passar a anomenar-se Centro Cultural García Lorca Andaluz.

Per ara, la Junta d'Andalusia només ha reconegut una quarantena d'entitats. Segons **Pablo Martínez**, aquestes ja podran dedicar-se a potenciar i a fomentar la cultura andalusos, una Cultura (amb majúscula), i no les «horterades» que es troben pertot. Diu també que amb la llei s'han democratitzat les entitats. La Casa de Andalucía, de Barcelona, era un «búnquer fascista y dictatorial, nosotros la *democratizamos*».

Per a Martínez, les entitats no han de ser tampoc partidistes, però sí polítiques. «M'interessa que hi càpiga tot l'arc polític. No només el parlamentari, també les extremes. Tots enriqueixen».

En la nova orientació de *portes obertes*, que permeti el pas de tots els líders polítics, no amb afany partidista sinó amb la voluntat «que la gent estigui conscienciada políticament», ja s'han donat casos d'assistència de polítics famosos. Abans de l'estiu d'enguany, la Casa de Andalucía va atorgar el premi «Andaluz del Ano» a Gabriel Lucena Ocana, director de Relacions Comunitàries de l'Ajuntament de Barcelona. A l'acte van assistir Ernest Lluch, Narcís Serra i Pasqual Maragall.

L'interès de la Junta d'Andalusia

Caldria veure fins a quin punt és constitucional o no l'existència d'una Direcció General d'Emigració de la Junta d'Andalusia, quan l'article 149 de la Constitució espanyola reserva a l'administració central el tema de l'emigració. Però fins avui el govern central no hi ha presentat cap recurs d'inconstitucionalitat. La legislació de la Junta d'Andalusia que, a través de la Llei de comunitats andaluses assentades fora del territori andalús, entra en el terreny cultural, que és competència exclusiva de la Generalitat, també podria ser conflictiva.

En unes paraules de **Gonzalo Crespo**, director general d'Emigració de la Junta d'Andalusia, pronunciades a Sevilla, fa tot just tres anys, quan es preparava un conveni cultural catalano-andalús, ja afirmava: «hem recorregut aquest conveni bilateral per regular qüestions que ens interessin, però en què no tenim competències». El conveni no es va arribar a signar, però les intencions de **Crespo** van quedar ben exposades.

Segons **Pablo Martínez**, l'oficina de Coordinació amb seu a Barcelona queda perfectament justificada des del moment que un 53 per cent de l'emigració andalusa es concentra a Catalunya. Les altres dues oficines de coordinació de què disposa la Junta d'Andalusia es troben a Madrid i a Brussel·les. La de Madrid, per estar en permanent contacte amb l'administració central. La de Brussel·les, per atendre més de prop tots els emigrants suïssos, alemanys, francesos...

L'estatut andalús, explica Martínez, diu que allà on un ciutadà andalús de-

mani auxili cultural i ajut del govern, el tindrà. Però aquest auxili no va dirigit tant als ciutadans catalans d'origen andalús com als seus propis fills. «Volem que els nostres fills sàpiguen els orígens dels seus pares. Que coneixin que no vénen d'un barret d'ala ampla, sinó d'una cultura trimil·lenària (sic). Mil dos-cents anys abans de JC, els fenicis ja passejaven per les platges de Cadis (sic). Fins i tot hi ha qui parla de cinc mil anys d'antiguitat (sic). Tres mil anys d'història amb da-

Martínez defensi la política educativa de la Generalitat de Catalunya, d'una banda, però reconegui que algunes petites coses no les acaba d'entendre. Entre **Lerma** i **Rodríguez de la Borbolla**, posem per cas, sí que no hi ha cap problema, ens il·lustra en deferència a EL TEMPS.

Els altres emigrats

Segons un fragment més recent de la Llei de reconeixement de les comuni-

La Llei de Reconeixement, una eina adient per fomentar la divisió.

des científiques per a demostrar-ho (sic)».

La política educativa de la Generalitat és considerada de «molt bona» per **Pablo Martínez**. «A ningú se li exigeix parlar en català; a canvi, cadascú s'ha d'esforçar per aprendre'l o, almenys, per entendre'l». Els nens han de «parlar la seva llengua permanentment», «amb aquesta obligació que cadascú s'imposa es podrà conservar dia a dia la pròpia cultura, sinó, la cultura d'un desapareix».

Arribat aquest punt, la política cultural a Catalunya que impulsa la Junta d'Andalusia no és altra que la que ja va definir **Gonzalo Crespo** l'any 1984 quan parlava de la cultura pròpia de l'emigració: «En els països i comunitats autònomes en què hi hagi una llengua diferent, proposem l'absoluta necessitat de buscar fórmules que permetin caminar cap a la consecució de societats bilingües, i per tant, un aspecte fonamental que ha de ser vigilat per la Junta d'Andalusia, és el relatiu als sistemes educatius...»

No és estrany que el mateix **Pablo**

tats andaluses assentades fora del territori andalús, l'objectiu de la interacció cultural és «un mitjà d'incorporació a la societat d'acolliment, en la clara consciència de la pròpia identitat, abandonant arcaïques concepcions assimilatives i obrint un camí a una concepció pluricultural de les societats modernes». Una eina adient, doncs, per a fomentar la divisió entre els ciutadans d'un mateix territori.

Els col·lectius importants numèricament, com poden ser l'andalús, l'extremeny o el castellà són també el centre d'interès dels polítics. Són «carn d'urna», diu **Pablo Martínez**. I és fàcil que algun partit vulgui manipular-los, ja sigui de dretes, o d'esquerres. Però continua, «els partits d'esquerres no manipulen. La dreta sí que ho té per costum i ho intenta tot». Finalment, per al coordinador, **Pablo Martínez**, les entitats no poden dir «nosaltres representem els andalusos», perquè només representen els socis que tenen. «Als andalusos els representa el govern andalús», i això «que quedi molt clar». □